

**PREZES URZĘDU OCHRONY KONKURENCJI
I KONSUMENTÓW
DELEGATURA URZĘDU OCHRONY KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
W KATOWICACH**

40-024 Katowice, ul. Powstańców 41a
Tel./Fax (0-32) 256-46-96, Tel/Fax (0-32) 255-26-47, Tel. /Fax (0-32) 255-44-04
E-mail: katowice@uokik.gov.pl

Katowice, dn. 2001-04-06

RKT-500/02/01/HS

Decyzja Nr RKT 14/2001

Na podstawie art. 104 K.p.a. w związku z art. 85 ust. 1 i art. 113 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 122, poz. 1319) w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów odmawia się wszczęcia postępowania antymonopolowego na wniosek Przedsiębiorstwa Handlowo- Eksportowo-Importowego „BRTS” Bernard R. z siedzibą w Raciborzu, zawierający zarzut bezprawnej odmowy zawarcia umowy o sprzedaż energii elektrycznej przez Rejon Energetyczny Racibórz – GZE Spółka z o.o. z siedzibą w Raciborzu przy ul 1-go Maja 6 oraz zażądanie ukarania tego podmiotu grzywną w wysokości 10 milionów złotych za naruszenie przepisów prawa cywilnego oraz prawa karnego w taki sposób, że wykorzystano trudną sytuację wnioskodawcy dla osiągnięcia korzyści materialnych, co zdaniem wnioskodawcy powinno być orzeczone przez pryzmat powołanej ustawy.

Uzasadnienie.

Do Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów Delegatura w Katowicach wpłynęło pismo Pana Bernarda R. z dnia 07.09.2000 r., informujące, że jest bez prądu i wnioskuje o ukaranie Rejonu Energetycznego- GZE Sp. z o.o. z siedzibą w Raciborzu przy ulicy 1-go Maja 6 (dalej zwany Rejon Energetyczny) grzywną w wysokości 10 milionów złotych (karta nr 1). Urząd na podstawie art. 19 a ustawy z dnia 24 lutego 1990r. o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym i ochronie interesów konsumentów (tekst jednolity Dz. U. z 1999 r. Nr 52, poz.547 ze zmianami Dz. U. z 2000 r. Nr 31, poz.381; Dz. U. z 2000 r. Nr 60, poz.704 – dalej zwanej ustawą antymonopolową) zażądał od Górnośląskiego Zakładu Elektroenergetycznego S.A. wyjaśnień w tej sprawie. (karta nr 11). Następnie po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego wnoszącemu skargę Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów Delegatura w Katowicach przesłał pismo wyjaśniające. (karta nr 18). Pana Bernarda R. nie zadowolilo stanowisko organu antymonopolowego i zarzucił niewłaściwe zastosowanie przepisów. (karta nr 21). Mając na względzie powyższe Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów Delegatura w Katowicach opisując ustalenia dokonane w sprawie poinformował Pana B. R. o zasadach postępowania antymonopolowego i wymaganiach wniosku o wszczęcie postępowania równocześnie informując zgodnie z zapisem art. 21 ust 4 ustawy antymonopolowej, iż nie wszczynają się postępowania administracyjnego, jeżeli z zawartych w żądaniu oraz posiadanych przez urząd informacji wynika, że nie zostały naruszone przepisy ustawy antymonopolowej. (karta nr 24). W kolejnym piśmie Pana B. R. podtrzymał żądanie wszczęcia postępowania przeciwko Rejonowi Energetycznemu, monopolistycznemu, który zdaniem autora dopuścił się złamania przepisów prawa cywilnego i prawa karnego w taki sposób, że wykorzystał jego trudną sytuację dla osiągnięcia korzyści materialnych. (karta nr 28). Pan Bernard R. (dalej zwany przedsiębiorcą) podniósł, że Rejon Energetyczny dopuścił się odmowy sprzedaży energii elektrycznej, nie mając takiego prawa, a ponadto pracownicy

Rejonu Energetycznego zachowali się niewłaściwie. Wniósł o wszczęcie postępowania antymonopolowego i ukaranie Rejonu Energetycznego (karta nr 40).

Delegatura Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach wielokrotnie informowała przedsiębiorcę o zasadach postępowania antymonopolowego i bezskutecznie wzywała do złożenia udokumentowanego wniosku z uzasadnieniem. (karta nr 24, 31, 38, 42). Przedsiębiorca nie skorzystał z informacji i wyjaśnień Urzędu, nie przesłał udokumentowanego wniosku z uzasadnieniem wskazującego, iż mogłoby nastąpić naruszenie ustawy antymonopolowej.

W postępowaniu wyjaśniającym prowadzonym w niniejszej sprawie, organ antymonopolowy ustalił, że spółka cywilna, której siedziba znajdowała się w Raciborzu i której przedsiębiorca był współnikiem, nie uregulowała na rzecz dostawcy energii elektrycznej należności w wysokości 107,30 zł. Gdy przedsiębiorca wystąpił do dostawcy energii elektrycznej o podłączenie i zainstalowanie licznika poboru energii elektrycznej w innym lokalu firmowym także w Raciborzu, Rejon Energetyczny pismem znak RE-10/HOT/6295/2000 z dnia 15 maja 2000 r. poinformował go, iż zawarcie umowy na dostawę energii elektrycznej dla potrzeb firmy uzależnione jest od uregulowania zadłużenia spółki cywilnej oraz wskazano przedsiębiorcy dokumenty niezbędne do zawarcia umowy o dostawę energii elektrycznej. (karta nr 14). Następnie 24.07.2000 r. przedsiębiorca wystąpił do dostawcy energii elektrycznej o podanie podstawy prawnej odmowy podłączenia lokalu użytkowego do zasilania energią elektryczną. (karta nr 6). Rejon Energetyczny pismem znak RE-10/HOT/4988/2000 z dnia 26.07.2000 r. poinformował przedsiębiorcę, że odmowa zawarcia umowy na dostawę energii elektrycznej dla potrzeb firmy była zgodna z art. 864 Kodeksu cywilnego stwierdzającego, że za zobowiązania spółki wspólnicy odpowiadają solidarnie, czyli że wierzyciel może zażądać spłaty zadłużenia od każdego ze współników. Poinformowano także przedsiębiorcę, że w związku z uregulowaniem zadłużenia spółki cywilnej istnieje możliwość zawarcia umowy o dostawę energii w nowej siedzibie firmy. Proszono przedsiębiorcę o osobiste przybycie do siedziby dostawcy energii elektrycznej, ponownie podając informację jakie dokumenty będą potrzebne do zawarcia umowy. (karta nr 8). Kolejne pismo Rejonu Energetycznego z dnia 11.08.2000 r., kierowane do przedsiębiorcy, dotyczyło podpisania umowy na dostawę energii elektrycznej i świadczenia usług przesyłowych. Poinformowano przedsiębiorcę, że po uregulowaniu płatności z lokalu użytkowego mieszczącego się przy ul. (...) Rejon Energetyczny nie widzi przeszkód zawarcia umowy na dostawę energii do lokalu przy (...). Pismo zawiera informację, że w załączeniu przesyłają druk umowy z prośbą o wypełnienie i kolejny raz podano informację o dokumentach wymaganych do zawarcia umowy. (karta nr 7). Następnie przedsiębiorca pismem z dnia 30.08.2000 r. sygnalizuje Rejonowi Energetycznemu, iż nie przesłano projektu umowy, pomimo iż była ona wyszczególniona jako załącznik do pisma z dnia 11.08., a ponadto o braku załącznika do tego pisma monitował w rozmowie telefonicznej. (karta nr 9). Następnie w dniu 07.09.2000 r. przedsiębiorca skierował skargę do organu antymonopolowego wnioskując o ukaranie dostawcy energii elektrycznej grzywną w wysokości 10 milionów zł. (karta nr 1). W dniu 11.09.2000 r. przedsiębiorca zgłosił się do Rejonu Energetycznego wraz ze stosownymi dokumentami niezbędnymi do zawarcia umowy i następnie w tym dniu została zawarta umowa nr 637/2000 o sprzedaż energii elektrycznej i świadczenie usług przesyłowych do przedmiotowego lokalu przy (...) (karta nr 13 i 15). W dniu 13.09.2000 r. dokonano zabudowy licznika energii elektrycznej. (karta nr 13).

Organ antymonopolowy zważył co następuje.

Na zarzut przedsiębiorcy, iż powołane przez organ antymonopolowy przepisy Kodeksu Cywilnego i ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (Dz. U. Nr 54, poz. 348 ze zm.) nie zostały właściwie zinterpretowane - wyjaśnia się co następuje.

Kodeks cywilny przewiduje, że wspólnicy spółki cywilnej odpowiadają solidarnie za zobowiązania spółki (art. 864). Solidarna odpowiedzialność współników dotyczy

odpowiedzialności za wszelkie zobowiązania, także długi spółki, dotyczy odpowiedzialności z majątku spółki, a także z majątku osobistego wspólników. Wspólnicy łącznie odpowiadają z majątku wspólnego za zobowiązania spółki. W art. 864 K.c. chodzi o wszelkiego rodzaju zobowiązania, niezależnie od źródła ich powstania i przepis ten ma charakter bezwzględnie obowiązujący. Wystąpienie wspólnika ze spółki oraz rozwiązanie spółki nie zwalniają go z osobistej odpowiedzialności za zobowiązania powstałe przed takim wystąpieniem lub rozwiązaniem. Do wspólników stosuje się przepisy K.c. o solidarności dłużników, w tym dotyczące roszczeń regresowych między wspólnikami. Żądania zapłaty zaległych należności pieniężnych nie można uznać za nadużycie siły rynkowej dostawcy energii elektrycznej, a co za tym idzie stosowania praktyki monopolistycznej. Działania podjęte przez Rejon Energetyczny trzeba rozpatrywać w płaszczyźnie cywilnoprawnej. Były one konsekwencją nie wywiązywania się kontrahenta (spółki cywilnej) z wynikającego z umowy obowiązku uiszczania opłat. Przepisy Kodeksu cywilnego określają skutki niewykonywania zobowiązań z umów wzajemnych, a taką umową jest umowa sprzedaży energii elektrycznej. Działania dostawcy energii elektrycznej nie były zatem bezprawne i znajdowały swoją podstawę w niezgodnym z zawartą umową postępowaniu kontrahenta (spółki cywilnej). Zapłata długu nie stanowi nieuzasadnionej korzyści wymienionej jako jedna z przesłanek koniecznych do wykazania bytu praktyki monopolistycznej. Mając na względzie powyższe odmowa świadczenia dłużnikowi nie może być uznawana za przejaw stosowania praktyki monopolistycznej, albowiem wykonywanie przez Rejon Energetyczny swoich uprawnień określa K.c. Podmiot o pozycji dominującej, a takim bezspornie jest Rejon Energetyczny, na rynku powinien traktować swych kontrahentów w sposób równoprawny. Nie oznacza to obowiązku zawarcia umowy przez podmiot dominujący z każdym kontrahentem. Należy dopuścić odmowę zawarcia umowy z powołaniem się na obiektywne uzasadnione powody leżące po stronie potencjalnego kontrahenta np. odmowa wywiązywania się ze słusznych zobowiązań wzajemnych lub z powodu niewypłacalności, albowiem są to takie przyczyny odmowy zawarcia umowy, które w normalnych warunkach obrotu uzasadniają odmowę zawarcia umowy przez każde przedsiębiorstwo.

Wyjaśniając niniejszą sprawę powołano także regulacje zawarte w ustawie z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (Dz. U. Nr 54, poz. 348 ze zm.) i poinformowano przedsiębiorcę o kompetencjach Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki. Informowano, że art. 7 ust. 1 ustawy Prawo energetyczne określa, iż przedsiębiorstwa energetyczne zajmujące się przesyłaniem i dystrybucją paliw gazowych, energii elektrycznej lub ciepła są obowiązane do zawarcia umowy o przyłączenie, umowy sprzedaży paliw lub energii, lub umowy o świadczenie usług przesyłowych z odbiorcami lub podmiotami ubiegającymi się o przyłączenie do sieci, jeżeli istnieją techniczne i ekonomiczne warunki dostarczania, a żądający zawarcia umowy spełnia warunki przyłączenia do sieci i odbioru. Rejon Energetyczny uznał, że w niniejszej sprawie nie były spełnione warunki ekonomiczne, albowiem nie została dokonana zapłata za wcześniej dostarczoną energię elektryczną, pobraną na podstawie umowy zawartej ze wspólnikiem spółki cywilnej. W treści pisma wyjaśniającego informowano przedsiębiorcę, że w sprawach spornych dotyczących ustalania warunków świadczenia usług, odmowy przyłączenia do sieci, odmowy zawarcia umowy sprzedaży energii elektrycznej albo nieuzasadnionego wstrzymania dostaw - rozstrzyga Prezes Urzędu Regulacji Energetyki, a wymieniony organ uprawniony jest do wymierzania kar pieniężnych w przypadku, gdy z nieuzasadnionych powodów ma miejsce odmowa zawarcia umowy dotyczącej sprzedaży energii. Ponieważ takich uprawnień ustawodawca nie przyznał organowi antymonopolowemu, a w skardze przesłanej do Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów Delegatura w Katowicach przedsiębiorca żądał nałożenia na dostawcę energii elektrycznej grzywny w wysokości 10 milionów zł za odmowę zawarcia umowy sprzedaży energii elektrycznej, nie wszczynano postępowania administracyjnego w trybie ustawy antymonopolowej. W niniejszej sprawie kilkakrotnie wyjaśniano i informowano przedsiębiorcę o zasadach postępowania antymonopolowego i wymogach wniosku o wszczęcie postępowania, gdzie stosownie do zapisu art. 21 ust. 3 ustawy antymonopolowej żądanie wszczęcia postępowania wnosi się na piśmie wraz z uzasadnieniem, tak więc

uprawniony do żądania wszczęcia postępowania zobowiązany jest złożyć udokumentowany wniosek, albowiem zgodnie z orzecnictwem żądający wszczęcia postępowania winien wykazać jaką zabronioną praktykę stosuje przedsiębiorca przeciwko któremu skierowany jest zarzut stosowania praktyki monopolistycznej. W toku niniejszego postępowania informowano przedsiębiorcę o zakresie zastosowania art. 5 ust. 1 ustawy antymonopolowej, a także zgodnie z zapisem art. 21 ust. 4 ustawy antymonopolowej, o tym, że nie wszczyna się postępowania administracyjnego, jeżeli z zawartych w żądaniu oraz posiadanych przez Urząd informacji wynika, że nie zostały naruszone przepisy ustawy antymonopolowej. Przedsiębiorca podtrzymał żądanie wszczęcia postępowania antymonopolowego przeciwko Rejonowi Energetycznemu. Wniósł o wszczęcie postępowania antymonopolowego i ukaranie Rejonu Energetycznego, nie uzasadniając wniosku i nie wskazując jaki rodzaj praktyki monopolistycznej mógłby zaistnieć. Organ administracji publicznej jest związany żądaniem zawartym w podaniu, nie może z urzędu zmieniać jego kwalifikacji. Zgodnie z regulacjami zawartymi w k.p.a. strona żądająca wszczęcia postępowania administracyjnego (art. 61 § 1 k.p.a.), obowiązana jest określić żądanie (art. 63 § 2 k.p.a.), aby przyczynić się do wyjaśnienia sprawy (art. 75 § 1 k.p.a.). Inne wymagania ustalone w odrębnych przepisach (art. 63 § 2 k.p.a.) to zapis art. 21 ust 3 ustawy antymonopolowej, który nakłada na wnioskodawcę obowiązek uzasadnienia zarzucanych w żądaniu praktyk. Ustawa z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, która weszła w życie z dniem 01.04.2001 r., określa obowiązki wnioskodawcy. Zapis art. 84 ust. 2 zobowiązuje wnioskodawcę, aby wniosek o wszczęcie postępowania antymonopolowego w związku z podejrzeniem naruszenia przepisów ustawy wniósł na piśmie wraz z uzasadnieniem oraz podaniem podstawy prawnej, z kopiami w liczbie umożliwiającej ich przekazanie stronom postępowania. Wnioskodawca jest obowiązany uprawdopodobnić naruszenie przepisów ustawy. Zgodnie z zapisem art. 81 ustawy w sprawach dotyczących dowodów w postępowaniu przez Prezesem Urzędu w zakresie nieuregulowanym ustawą stosuje się odpowiednio art. 227-315 Kodeksu postępowania cywilnego. Odpowiednio do zapisu art. 232 k.p.c. wnioskodawca jest obowiązany wskazać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzi skutki prawne. Fakty świadczące o stosowaniu praktyk monopolistycznych powinny być udowodnione. W sprawie wszczętej na wniosek uprawnionego – ten podmiot zobowiązany jest udowodnić fakt stosowania praktyki monopolistycznej, tak więc ciężar dowodu spoczywa na tym podmiocie. Zgodnie z orzecnictwem żądający wszczęcia postępowania zobowiązany jest wykazać i udowodnić stosowanie praktyk monopolistycznych, natomiast Urząd jak i Sąd Antymonopolowy, odpowiednio do art. 7 i art. 77 k.p.a. oraz art. 3 § 2 k.p.c. są zobowiązani do wszechstronnego wyjaśnienia wszystkich istotnych okoliczności sprawy. W niniejszej sprawie Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów Delegatura w Katowicach w postępowaniu wyjaśniającym zbadał i ustalił okoliczności sprawy, w której nie zostały naruszone przepisy ustawy antymonopolowej. Także stosownie do zapisu art. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, w niniejszej sprawie ustalono, że żądanie od dłużnika zapłaty za spełnione świadczenie nie stanowi naruszenia interesu publicznoprawnego, koniecznego do uruchomienia mechanizmów ustawy, oraz nie narusza zakazu nadużywania pozycji dominującej określonego w art. 8. Żądanie od dłużnika zapłaty należności trudno uznać za dyskryminujące działanie. Kwoty należności za pobraną energię elektryczną nie można uznać za nieuzasadnioną korzyść dostawcy energii elektrycznej. W niniejszej sprawie po uregulowaniu zadłużenia i dostarczeniu przez przedsiębiorcę w dniu 11.09.2000 r. wymaganych przez Rejon Energetyczny dokumentów, (informacja z wykazem wymaganych dokumentów podana przedsiębiorcy w pismach Rejonu Energetycznego z dnia 15.05.2000 r., 26.07.2000 r., 11.08.2000 r.), zawarto w dniu 11.09.2000 r. umowę o sprzedaż energii elektrycznej i świadczenie usług przesyłowych. Zabudowy licznika energii elektrycznej, umożliwiając tym samym korzystanie z energii elektrycznej w lokalu dokonano w dniu 13.09.2000 r. Zgodnie z zapisem art. 5 ust 1 ustawy Prawo energetyczne dostarczanie paliw lub energii odbywa się na podstawie umowy. Na podstawie art. 9 tej ustawy tryb przyłączania podmiotów do sieci, a także sposób załatwiania reklamacji określa rozporządzenie. W dacie sporu obowiązywało

rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 21 października 1998 r. w sprawie szczegółowych warunków przyłączenia podmiotów do sieci elektroenergetycznych, pokrywania kosztów przyłączenia, obrotu energią elektryczną, świadczenia usług przesyłowych, ruchu sieciowego i eksploatacji sieci oraz standardów jakościowych obsługi odbiorców (Dz. U. Nr 135, poz. 881) określające w § 5 ust. 1 wymóg przedłożenia przez podmiot ubiegający się o przyłączenie do sieci tytułu prawnego do lokalu, do którego dostarczana będzie energia elektryczna, a w dalszych przepisach rozporządzenie określało wymogi wniosku o określenie warunków przyłączenia do sieci. Stroną umowy o sprzedaż energii elektrycznej i świadczenie usług przesyłowych z dnia 11.09.2000 r. są Przedsiębiorstwo Handlowe Eksportowo-Importowe „BRTS” reprezentowane przez Bernarda R., czyli stroną umowy jest przedsiębiorca, i dostawca energii elektrycznej. Tak więc oczywistym jest, że do podmiotu wnoszącego o zawarcie umowy sprzedaży energii elektrycznej należy wykazanie jego statusu, potwierdzenie jego tożsamości. Przykładowo osoba fizyczna zawierająca umowę potwierdza swoją tożsamość stosownym dokumentem np. dowodem osobistym bądź paszportem. Natomiast przedsiębiorca zawierający umowę przedkłada zaświadczenie o działalności gospodarczej, bądź aktualny wpis do rejestru handlowego, podaje numer Regon i NIP, a oświadczenia przedsiębiorcy, bądź upoważnionego pracownika, potwierdzane są jego podpisem i pieczętą firmy. Rejon Energetyczny zawarł umowę z przedsiębiorcą po złożeniu stosownych dokumentów, co nie narusza dobrego obyczaju w stosunkach danego rodzaju ani zasad współżycia społecznego. W aktualnie obowiązującym rozporządzeniu Ministra Gospodarki z dnia 25 września 2000 r. w sprawie szczegółowych warunków przyłączenia podmiotów do sieci elektroenergetycznych, obrotu energią elektryczną, świadczenia usług przesyłowych, ruchu sieciowego i eksploatacji sieci oraz standardów jakościowych obsługi odbiorców (Dz. U. Nr 85, poz. 957), które weszło w życie z dniem 28.10.2000 r. także określono tak jak w poprzednim rozporządzeniu obowiązki podmiotu ubiegającego się o przyłączenie do sieci. Nie można więc zarzucić Rejonowi Energetycznemu bezprawnego działania.

Organ antymonopolowy nie jest uprawniony do orzekania o każdym przypadku naruszenia obowiązujących przepisów prawa. Przedsiębiorca podniósł zarzut odmowy zawarcia umowy o sprzedaż energii elektrycznej i zażądał ukarania Rejonu Energetycznego grzywną w wysokości 10 milionów złotych oraz podniósł, iż Rejon Energetyczny naruszył przepisy prawa cywilnego oraz prawa karnego w taki sposób, że wykorzystał jego trudną sytuację dla osiągnięcia korzyści materialnych. Także podnosił, iż zachowanie pracowników Rejonu Energetycznego było niewłaściwe. Orzekanie w sprawach cywilnych i karnych stanowi właściwość sądów powszechnych, a w sprawach odmowy zawarcia umowy sprzedaży energii elektrycznej przez przedsiębiorstwo energetyczne właściwym do orzekania i nałożenia kary jest Prezes Urzędu Regulacji Energetyki, o czym kilkakrotnie informowano przedsiębiorcę. Wskazywano także i wyjaśniano, iż w niniejszej sprawie nie zostały naruszone przepisy ustawy antymonopolowej. Jak wykazano w uzasadnieniu niniejszej decyzji - w sposób oczywisty - z zawartych w żądaniu oraz posiadanych przez Urząd informacji wynika, że nie naruszono zakazu nadużywania pozycji dominującej.

Mając na względzie ustalony i opisany w uzasadnieniu niniejszej decyzji stan faktyczny oraz powołany w uzasadnieniu niniejszej decyzji stan prawny orzeka się jak w sentencji niniejszej decyzji.

Od decyzji niniejszej przysługuje stronie prawo wniesienia odwołania do Sadu Okręgowego w Warszawie – Sądu Antymonopolowego za pośrednictwem Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów Delegatura w Katowicach w terminie dwutygodniowym od dnia doręczenia decyzji.

Dyrektor Delegatury
Urzędu Ochrony Konkurencji
i Konsumentów w Katowicach
Alicja Kral